

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.12.161>

УДК 336.14:352

Д. С. Режко,

аспірант, Український державний університет науки і технологій

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-9368-5919>

ДИНАМІКА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПІД ЧАС ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

D. Rezhko,

Postgraduate student, Ukrainian State University of Science and Technology

DYNAMICS OF THE FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITIES OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES DURING AN ECONOMIC CRISIS

У статті досліджено динаміку фінансово-економічної діяльності органів місцевого самоврядування України в умовах економічної та воєнної кризи. Здійснено комплексний статистичний та емпіричний аналіз доходів і видатків місцевих бюджетів у 2018–2024 роках, їх структури, джерел формування та напрямів використання. Особливу увагу приділено ролі міжбюджетних трансфертів, податкових надходжень і бюджетоутворюючих податків у забезпеченні фінансової спроможності територіальних громад. Визначено вплив реформи децентралізації, повномасштабної збройної агресії та макроекономічної нестабільності на

бюджетний процес і зміну пріоритетів видаткової політики. Обґрунтовано посилення ролі місцевих бюджетів у фінансуванні соціального захисту, безпеки, відновлення інфраструктури та забезпечення життєдіяльності територій. Зроблено висновок про високий рівень адаптивності місцевих фінансів і необхідність подальшого вдосконалення механізмів міжбюджетного регулювання в післявоєнний період.

The article provides an in-depth analysis of the dynamics of financial and economic activities of local self-government bodies in Ukraine under conditions of prolonged economic crisis and full-scale military aggression. The research is grounded in a comprehensive statistical and empirical examination of local budget revenues and expenditures over the period 2018–2024, enabling the identification of long-term trends, structural shifts, and key determinants of fiscal stability at the local level. Particular attention is paid to the transformation of revenue sources, including tax and non-tax revenues, as well as the changing role of interbudgetary transfers in ensuring the financial capacity of territorial communities. The study emphasizes the dominant role of personal income tax as a system-forming source of local budget revenues and analyzes the influence of decentralization reform on expanding fiscal autonomy and strengthening budgetary responsibility of local authorities.

The article also assesses the impact of wartime challenges, such as territorial occupation, destruction of economic and social infrastructure, forced migration, labor market contraction, and increased security risks, on the functioning of local finances. It is shown that these factors have led to a significant reorientation of expenditure priorities toward social protection, public order and safety, humanitarian assistance, support for internally displaced persons, and the maintenance of critical infrastructure. Despite substantial fiscal pressures, declining economic potential in certain regions, and the redistribution of resources in favor of national defense needs, local budgets demonstrated a notable level of adaptability and resilience. This was facilitated by the recovery of economic

activity in relatively safe regions, inflation-driven nominal revenue growth, improved tax administration, and more flexible budget management practices.

The findings highlight the necessity of further improving interbudgetary regulation mechanisms, enhancing fiscal sustainability, and strengthening the strategic role of local finances in post-war recovery, reconstruction, and ensuring the long-term socio-economic development of territorial communities in Ukraine.

Ключові слова: *місцеве самоврядування, місцеві бюджети, економічна криза, доходи та видатки бюджету, військова економіка, територіальні громади, фінансова стійкість.*

Keywords: *local self-government, local budgets, economic crisis, budget revenues and expenditures, wartime economy, territorial communities, financial sustainability.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність проблеми ефективного функціонування місцевого самоврядування в умовах економічної кризи зумовлює потребу у проведенні статистичного та емпіричного аналізу фінансово-економічної діяльності органів місцевої влади, що дає змогу виявити закономірності їх розвитку, визначити сильні та слабкі сторони функціонування у кризових умовах і сформулювати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності управлінських рішень. Статистичний аналіз виступає інструментом кількісного оцінювання тенденцій і динаміки розвитку фінансової діяльності органів місцевого самоврядування та передбачає дослідження показників доходної та видаткової частин місцевих бюджетів, структури податкових і неподаткових надходжень, обсягів міжбюджетних трансфертів, а також рівня бюджетного дефіциту чи профіциту. Емпіричний аналіз, у свою чергу, ґрунтується на узагальненні фактичних даних і практичного досвіду діяльності органів місцевої влади в умовах економічних криз та спрямований на виявлення

причинно-наслідкових зв'язків між станом місцевих фінансів, ефективністю управлінських рішень і рівнем соціально-економічного розвитку територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До економістів, які досліджують теоретичні та практичні аспекти економічного розвитку вітчизняних органів місцевого самоврядування, відносяться Волкова В.В., Волкова Н.І. [1], Гевчук А.В., Коваль М.П. [2], Кужда Т.І., Луциків І.В. та Галушак О.Я. [3], Радіонов Ю.Д. [4], Стойко О.Я., Шубенко І.А. [5], Юшко С.В. [6]. Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень щодо розвитку органів місцевого самоврядування, питання їх ефективного функціонування в умовах економічної кризи залишається маловивченим.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження динаміки фінансово-економічної діяльності органів місцевого самоврядування під час економічної кризи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Після початку повномасштабного вторгнення у лютому 2022 року територіальні громади України опинилися в умовах глибоких соціально-економічних потрясінь. Війна докорінно змінила умови їх функціонування, поставивши перед органами місцевого самоврядуванням надзвичайні виклики, що торкнулися всіх аспектів життєдіяльності громад. Збройна агресія спричинила суттєве зниження фінансової спроможності територій, дестабілізувала місцеві бюджети, послабила інвестиційну активність і поставила під загрозу сталий розвиток регіонів.

У процесі адміністративно-територіальної реформи, завершальний етап якої припав на 2020 рік, в Україні було сформовано нову модель базового та субрегіонального рівнів управління. Результатом цієї реформи стало створення 1469 територіальних громад та 136 районів. До загальної кількості увійшли також 31 територіальна громада, розташована на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, які перебувають під окупаційним контролем із 2014 року, без урахування 1061 населеного

пункту Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, незаконно анексованих у 2014 році [7-9].

Однак початок повномасштабної збройної агресії росії у 2022 році суттєво змінив умови функціонування територіальних громад. Майже 3800 населених пунктів у межах 231 територіальної громади 11 областей України (Донецької, Луганської, Житомирської, Запорізької, Київської, Миколаївської, Харківської, Херсонської, Чернігівської, Сумської та Одеської) опинилися під тимчасовою окупацією, що спричинило незворотні втрати для системи місцевого самоврядування та публічного адміністрування на цих територіях [7-9].

На тимчасово окупованих територіях українська система управління фактично припинила функціонування, внаслідок чого органи місцевого самоврядування були позбавлені можливості виконувати свої функції, а надання адміністративних, соціальних та інших публічних послуг населенню було зупинено. Руйнування інституційної інфраструктури, блокування доступу до державних реєстрів, тиск на представників легітимної влади та встановлення окупаційних адміністрацій призвели до глибокої дезорганізації місцевих систем управління, що порушило соціально-економічну взаємодію всередині громад, погіршило умови життєдіяльності населення та спричинило масштабні гуманітарні проблеми.

Станом на 26 грудня 2024 рік кількість місцевих бюджетів України становить 1520 (95 % від їх загальної кількості – 1597), з яких 24 – обласних бюджетів та бюджет міста Києва, 114 – районних бюджетів, 1369 – бюджети територіальних громад, 12 – бюджети районів у містах [1]. У повному обсязі затверджено місцеві бюджети м. Києва, Волинської, Дніпропетровської, Миколаївської та Харківської областей [7-9].

Одним із важливих здобутків реформи децентралізації стало переформатування структури доходної (перерозподіл джерел доходів) та видаткової частини місцевих бюджетів (оптимізацію видаткової частини), що забезпечило посилення фінансової автономії територіальних громад, більш

ефективний розподіл ресурсів та підвищення прозорості бюджетного процесу (див. табл.1).

Таблиця 1. Динаміка доходів місцевих бюджетів України та їх частка у ВВП і зведеному бюджеті

Рік	Доходи місцевих бюджетів, млрд грн		Частка власних доходів місцевих бюджетів (загальний фонд без трансфертів) у ВВП, у %	Частка доходів місцевих бюджетів (без трансфертів) у зведеному бюджеті України, %
	Власні доходи місцевих бюджетів, (млрд грн)	Трансфери з державного бюджету, (млрд грн)		
2015	294,5	174,0	5,1	18,5
2016	366,1	195,4	6,2	21,8
2017	502,1	272,6	6,5	22,6
2018	562,2	298,8	6,6	22,2
2019	560,4	260,3	6,8	23,3
2020	471,7	160,2	6,9	22,6
2021	580,8	202,7	6,4	22,7
2022	555,1	137,0	7,7	24,4
2023	652,6	177,4	6,8	17,8
2024	709,1	180,8	5,9	15,8

Джерело: сформовано на основі [3-4,7-11].

Як видно з табл. 1, у 2015-2018 роках спостерігається стійке зростання власних доходів місцевих бюджетів (з 294,5 млрд грн до 562,2 млрд грн, майже на 91 %), що було безпосереднім результатом початкового етапу реформи децентралізації. У цей період відбулося перерозподілення податкових надходжень на користь місцевого самоврядування (зокрема, закріплення частки податку на доходи фізичних осіб, розширення переліку місцевих податків і зборів), а також розширення бюджетних повноважень територіальних громад. Позитивна динаміка частки власних доходів у ВВП та у зведеному бюджеті України відображає зміни у механізмах міжбюджетних відносин та поступове зміцнення фінансової бази місцевих бюджетів. Збільшення обсягів міжбюджетних трансфертів у ці роки було спрямоване на вирівнювання фінансової спроможності новоутворених громад.

2022 рік є переломним з огляду на повномасштабну збройну агресію проти України. Незважаючи на суттєві втрати економічного потенціалу та

територій, власні доходи місцевих бюджетів зменшилися незначною мірою – на 4,42 % (до 555,1 млрд грн), а їх частка у ВВП різко зросла до 7,7 %, що зумовлене падінням ВВП, а також концентрацією бюджетних ресурсів у відносно безпечних регіонах. Значне скорочення трансфертів (з 202,7 млрд грн до 137,0 млрд грн) пояснюється пріоритетністю фінансування оборонних видатків з державного бюджету та обмеженими фіскальними можливостями центральної влади (різке скорочення податкових надходжень через спад виробництва, зупинку підприємств, втрату частини територій та платників податків; зростання видатків на оборону, безпеку, гуманітарні програми та підтримку внутрішньо переміщених осіб; необхідність перерозподілу бюджетних ресурсів на користь загальнодержавних пріоритетів; залежність державного бюджету від зовнішнього фінансування).

У 2023-2024 роках спостерігається зростання власних доходів місцевих бюджетів (до 652,6 млрд грн у 2023 році та 709,1 млрд грн у 2024 році), що відображає поступову адаптацію економіки до умов воєнного стану, інфляційні процеси та відновлення податкової бази у відносно безпечних регіонах країни. Водночас суттєве зниження частки власних доходів у ВВП (до 5,9 % у 2024 році) та у зведеному бюджеті свідчить про посилення централізації фінансових ресурсів на державному рівні, зумовлене воєнними потребами та необхідністю фінансування загальнонаціональних пріоритетів.

Наведені в табл. 2 дані свідчать про істотну диференціацію рівнів формування власних доходів місцевих бюджетів залежно від типу бюджету та їх економічного потенціалу. Особливо помітною є концентрація доходних надходжень у бюджетах міст, передусім столиці, що відображає структурні особливості територіального розвитку та асиметрію податкової бази в Україні.

Таблиця 2. Динаміка власних доходів місцевих бюджетів України за видами бюджетів, млрд грн

Вид бюджету	Рік						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Бюджети територіальних громад:	21,3	29,1	55,2	247,7	285,1	318,5	312,7
- місто	-	-	-	185,5	217,4	237,3	231,4
- селище	-	-	-	32,6	35,4	41,6	40,8
- село	-	-	-	29,6	32,3	39,6	40,5
м. Київ	38,3	45,4	47,6	57,6	59,3	69,6	89,7
Обласний	37,9	39,1	40,9	53,6	58,4	59,4	55,9
Районні бюджети	47,4	50,6	50,9	0,09	0,07	0,1	0,1

Джерело: сформовано на основі [6-9, 10].

З табл. 2. можна побачити, що власні доходи обласних та районних бюджетів у 2018-2020 роках зростали помірними темпами – обласні бюджети збільшили доходи з 37,9 до 40,9 млрд грн, районні – з 47,4 до 50,9 млрд грн. Після завершення адміністративно-територіальної реформи та утворення спроможних територіальних громад у 2021 році доходи районних бюджетів скоротилися до 0,09 млрд грн через передачу більшості функцій та доходів на рівень територіальних громад. Обласні бюджети зберігали власні доходи на відносно стабільному рівні (53,6-55,9 млрд грн у 2021-2024 роках), що відображає їх роль як регіональних центрів фінансового управління, хоча частка їх доходів у структурі місцевих бюджетів зменшилася порівняно з попереднім періодом.

У 2022-2024 роках спостерігається подальше зростання доходів на душу населення, що свідчить про часткову адаптацію економіки до умов воєнного стану (відновлення економічної активності), інфляційні процеси, які збільшують номінальні доходи та часткове збільшення податкових надходжень спроможних громадах (таблиця 3).

Таблиця 3. Структура та динаміка доходів місцевих бюджетів України за джерелами формування

Доходи	Рік						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Податкові надходження	232,5	270,5	285,6	346,7	393,5	434,5	441,1
Неподаткові надходження	28,03	26,1	21,46	27,2	22,0	36,5	43,6
Офіційні трансфери	298,9	260,3	160,3	202,8	137,0	177,6	218,9
Доходи від операцій з капіталом	2,1	2,9	3,5	3,5	2,3	3,6	4,9
Цільові фонди	0,7	0,6	0,8	0,6	0,3	0,4	0,6
Всього	562,2	560,4	471,7	580,8	555,1	652,6	709,1

Джерело: сформовано на основі [7-10].

Аналіз табл. 3 показує, що у 2018–2024 роках структура та обсяги доходів місцевих бюджетів України зазнали істотних змін під впливом бюджетної децентралізації та економічних і соціально-політичних процесів.

Провідну роль у формуванні доходної бази місцевих бюджетів відіграють податкові надходження, частка яких зросла з 41,36 % у 2018 році до 70,89 % у 2022 році (рис. 2.4), що свідчить про зростання значення бюджетоутворюючих податків, насамперед податку на доходи фізичних осіб, у фінансовому забезпеченні місцевого самоврядування. У 2023-2024 роках спостерігається незначне зниження податкових надходжень до 66,58 % і 62,21 % відповідно, що можна пояснити впливом економічних коливань та кризових умов.

Основним джерелом формування податкових надходжень місцевих бюджетів упродовж усього аналізованого періоду залишається податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) (табл. 2.5), обсяг якого збільшився з 138,1 млрд грн у 2018 р. до 257,5 млрд грн у 2024 р., а частка у загальній структурі податкових надходжень перевищує 50 % (рис. 2.6). Збільшення обсягу ПДФО було наслідком: зростання фонду оплати праці; підвищення мінімальної заробітної плати та номінальних доходів населення; перерозподіл ПДФО на користь місцевих бюджетів у межах реформи міжбюджетних відносин;

значні надходження ПДФО з грошового забезпечення військовослужбовців у 2022-2023 роках. На зменшення надходжень ПДФО у 2024 році до 257,5 млрд грн вплинули законодавчі зміни щодо спрямування ПДФО з грошового забезпечення військових до державного бюджету та скорочення економічної активності в окремих регіонах; демографічними втратами та міграційними процесами.

Дані табл. 4 відображають динаміку основних показників виконання місцевих бюджетів України за загальним фондом у 2018-2024 роках і дають змогу оцінити трансформацію міжбюджетних відносин, фінансову стійкість органів місцевого самоврядування, а також вплив макроекономічної нестабільності, кризових явищ та воєнних дій на бюджетний процес.

Таблиця 4. Результати аналізу виконання місцевих бюджетів України, млрд грн

Показники	Загальний фонд						
	Рік						
	2018 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Доходи, в т.ч:	562,2	560,4	471,7	580,8	555,1	652,6	709,1
трансферти з державного бюджету	298,8	260,3	160,2	202,7	137,0	177,4	180,8
Видатки, в т.ч:	570,6	566,2	478,1	569,4	484,3	670,6	701,3
трансферти до державного бюджету	7,31	8,73	10,66	12,58	9,47	42,92	26,5
Кредитування	378,8	546,2	220,2	241,8	928,1	376,6	-153,2
Дефіцит - / Профіцит +	-8,40	-5,80	-6,40	11,40	70,8	-18,00	7,80

Джерело: сформовано на основі [5, 7-10].

У 2023-2024 роках спостерігається зростання доходів (652,6 млрд грн та 709,1 млрд грн відповідно), що свідчить про адаптацію бюджетної системи до воєнних умов, підвищення ролі місцевих бюджетів у забезпеченні життєдіяльності територій та зростання фінансової підтримки з боку держави й міжнародних партнерів.

У досліджуваному періоді спостерігається узгодженість між доходами та видатками місцевих бюджетів, проте видатки є більш чутливими до змін економічних і воєнних умов. У 2018-2020 роках перевищення видатків над

доходами зумовило формування дефіциту, що є типовим для періодів економічної нестабільності.

У 2021-2022 рр. відбувається структурна переорієнтація видатків на фінансування соціального захисту населення, оборонної інфраструктури, гуманітарних потреб та відновлення критичної інфраструктури. У 2023 році видатки досягли максимального значення за період дослідження (670,6 млрд грн), що пояснюється посиленням ролі місцевих бюджетів у забезпеченні воєнної стійкості держави.

У 2024 році спостерігається відносна стабілізація видаткової частини місцевих бюджетів (701,3 млрд грн), що є наслідком адаптації бюджетного процесу до умов воєнного стану.

Різке зростання трансфертів до державного бюджету у 2023 році (42,92 млрд грн) свідчить про перерозподіл фінансових ресурсів на користь загальнодержавних потреб, переважно оборонного характеру.

У 2018-2020 роках місцеві бюджети виконувалися з дефіцитом, що відображає структурні дисбаланси бюджетної системи. У 2021-2022 роках спостерігається профіцит (11,4 млрд грн та 70,8 млрд грн відповідно), який у 2022 році набув вимушеного характеру через обмеження капітальних видатків і концентрацією фінансових ресурсів в умовах воєнної невизначеності. У 2023 році знову спостерігався дефіцит (-18,0 млрд грн), що пояснюється різким зростанням видатків в умовах війни (соціальні виплати, оборонні потреби, підтримка громад), тоді як у 2024 році відновлено помірний профіцит (7,8 млрд грн), що свідчить про підвищення збалансованості місцевих бюджетів та ефективності бюджетного менеджменту (активізація власних доходів, ефективне використання трансфертів і обмеження зовнішнього фінансування) (табл. 5).

**Таблиця 5. Результати аналізу виконання місцевих бюджетів України,
млрд грн**

Показники	Загальний фонд						
	Рік						
	2018 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Загальнодержавні функції	28,59	34,92	40,97	45,96	46,47	53,00	61,56
Громадський порядок, безпека та судова справа	1,15	1,31	1,83	1,74	11,11	16,82	20,05
Економічна діяльність	77,16	81,85	93,93	112,36	61,07	112,98	96,73
Охорона навколишнього середовища	3,00	3,41	2,42	2,42	0,51	1,19	0,87
Житлово-комунальне господарство	30,05	34,38	32,13	56,73	40,63	62,03	58,64
Охорона здоров'я	93,23	89,82	50,87	33,11	31,01	38,16	37,21
Духовний та фізичний розвиток	18,89	21,58	21,88	27,39	22,58	26,65	29,33
Освіта	165,71	187,01	199,43	249,08	232,25	248,19	283,69
Соціальний захист та соціальне забезпечення	145,50	103,16	23,99	28,07	29,20	44,88	57,19
Міжбюджетні трансферти	7,31	8,73	10,66	23,58	9,47	42,92	26,52
Усього видатків	570,58	566,25	478,11	580,43	484,29	646,82	671,79

Джерело: сформовано на основі [3, 7-10].

Як видно з табл. 5, за аналізований період видатки на загальнодержавні функції поступово збільшуються – з 28,6 млрд грн у 2018 році до 61,6 млрд грн у 2024 році, що є наслідком ускладнення управлінських процесів на місцевому рівні, зокрема через розширення повноважень органів місцевого самоврядування в ході реформи децентралізації, а також необхідністю забезпечення функціонування органів влади в умовах воєнного стану. У 2022-2024 роках додатковим чинником зростання стали витрати на військові адміністрації та кризове управління територіями (витрати на евакуацію населення, забезпечення життєдіяльності тимчасово переміщених

осіб, ремонт або відновлення пошкодженої інфраструктури, а також підготовку до надзвичайних ситуацій).

Особливо різке зростання спостерігається за напрямом громадського порядку та безпеки – з 1,15 млрд грн у 2018 році до 20,1 млрд грн у 2024 році, що є прямим наслідком воєнної агресії, зростання ролі територіальної оборони, фінансування заходів цивільного захисту, укриттів, охорони критичної інфраструктури та підтримки правоохоронних органів на місцевому рівні.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Отже, аналіз структури видатків місцевих бюджетів України у 2018-2024 роках свідчить про кардинальну зміну бюджетних пріоритетів під впливом національних кризових процесів. В умовах війни відбувається посилення фінансування безпеки, управління та життєзабезпечення територій за одночасного скорочення екологічних та інвестиційних програм, що обґрунтовує необхідність формування гнучкої та адаптивної моделі місцевих фінансів, орієнтованої не лише на кризове реагування, а й на післявоєнне відновлення та сталий розвиток.

Перспективи подальших досліджень полягають у глибшому аналізі впливу макроекономічних коливань на фінансову стійкість громад, оцінці ефективності використання бюджетних ресурсів у післявоєнний період та розробці інструментів стратегічного планування місцевих фінансів для підвищення їх стабільності та автономності.

Література

1. Волкова В. В., Волкова Н. І. Організаційно-економічні засади розвитку місцевих бюджетів в умовах реформування місцевого самоврядування (на прикладі Вінницької міської територіальної громади). *Економіка і організація управління*. Донецьк, 2021. № 4 (44). С. 158-167.

2. Гевчук А. В., Коваль М. П. Аналіз сучасного стану фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування в Україні. *Ефективна економіка*. 2025. № 7. С. 1-24.

3. Кужда Т. І., Луциків І. В., Галушак О. Я. Дослідження стану виконання місцевих бюджетів України в період воєнного часу. *Галицький економічний вісник*. Тернопіль : ТНТУ, 2024. Т. 86, № 1. С. 178-186.

4. Радіонов Ю. Д. Формування і виконання державного та місцевих бюджетів в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. С. 1-11.

5. Стойко О. Я., Шубенко І. А. Оцінка фінансових показників діяльності територіальних громад України. *Проблеми економіки*. Харків, 2022. № 2 (52). С. 163-174.

6. Юшко С. В. Результати виконання та особливості фінансування місцевих бюджетів в Україні. *Academy Review*. Дніпро, 2024. № 2 (61). С. 113-127.

7. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки : затв. постановою Кабінету Міністрів України від 5 серп. 2020 р. № 695. URL: https://mtu.gov.ua/files/Державна%20стратегія_%202021-2027%20роки.pdf (дата звернення: 21.11.2025).

8. Моніторинг реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. URL: https://decentralization.ua/uploads/library/file/968/Моніторинг_IV_квартал_2024_року__1_.pdf (дата звернення: 21.11.2025).

9. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. URL: <https://decentralization.ua/mainmonitoring> (дата звернення: 21.11.2025).

10. Міністерство фінансів України. Бюджет. Місцеві бюджети. Затвердження місцевих бюджетів. URL: <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets> (дата звернення: 23.09.2025).

11. Сільські територіальні громади в Україні: фінансово-економічний потенціал розвитку : монографія / Л. О. Вдовенко, Д. В. Тітов. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2024. 259 с.

References

1. Volkova, V.V. and Volkova, N.I. (2021), “Organizational and economic principles of local budget development under the reform of local self-government (on the example of Vinnytsia city territorial community)”, *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia*, vol. 4 (44), pp. 158-167.

2. Hevchuk, A.V. and Koval, M.P. (2025), “Analysis of the current state of financial support of local self-government bodies in Ukraine”, *Efektivna ekonomika*, vol. 7, pp. 1-24.

3. Kuzhda, T.I. Lutsikiv, I.V. and Halushchak, O.Ya. (2024), “Research on the implementation of local budgets of Ukraine during wartime”, *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 86, no. 1, pp. 178-186.

4. Radionov, Yu.D. (2023), “Formation and execution of state and local budgets under martial law”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 53, pp. 1-11.

5. Stoiko, O.Ya. and Shubenko, I.A. (2022), “Assessment of financial indicators of territorial communities of Ukraine”, *Problemy ekonomiky*, vol. 2 (52), pp. 163-174.

6. Yushko, S.V. (2024), “Results of execution and features of financing local budgets in Ukraine”, *Academy Review*, vol. 2 (61), pp. 113-127.

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), “State strategy of regional development for 2021–2027”, available at: https://mtu.gov.ua/files/Державна%20стратегія_%202021-2027%20роки.pdf (Accessed 21 Nov. 2025).

8. Decentralization in Ukraine (2024), “Monitoring of local self-government reform and territorial organization of power”, available at: https://decentralization.ua/uploads/library/file/968/Моніторинг_IV_квартал_2024_року__1_.pdf (Accessed 21 Nov. 2025).

9. Decentralization in Ukraine (2025), “Monitoring of the process of decentralization and reform of local self-government”, available at: <https://decentralization.ua/mainmonitoring> (Accessed 21 Nov. 2025).

10. Ministry of Finance of Ukraine (2025), “Budget. Local budgets. Approval of local budgets”, available at: <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets> (Accessed 23 Sep. 2025).

11. Vdovenko, L.O. and Titov, D.V. (2024), *Silski terytorialni hromady v Ukraini: finansovo-ekonomichniy potentsial rozvytku* [Rural territorial communities in Ukraine: financial and economic development potential], Nilan-LTD, Vinnytsia, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 14.12.2025 р.